

1. OPŠTE KARAKTERISTIKE STUDIJA

1.1. Konceptija studija

Dodiplomski studij mašinstva prilagođen Bolonjskom procesu i vrednovanju rada studenta na osnovu evropskog sistema prenosa bodova (ECTS) traje 3 akademske godine (6 semestara, 180 ECTS bodova) nakon kojeg se stiče akademski stepen bachelor (baccalaureus/baccalaurea), (BSc.).

Studij na Mašinskom fakultetu u Sarajevu je koncipiran tako da zadovolji tri osnovna cilja:

- racionalizacija opterećenja studenta u pogledu nastave (kontakt sati) i ispita,
- prilagođenost zahtjevima tržišta,
- omogućavanje mobilnosti studenata,
- izjednačavanje nominalnog i stvarnog trajanja studija.

1.2. Opšti principi

Za realizaciju postavljenih ciljeva usvojeni su sljedeći opšti principi:

1. Nastava je koncipirana tako da student **kontinuirano prati sve njene elemente** (predavanja, vježbe, seminari, laboratorijske vježbe, izrada projekata). Poželjno je da student sve obaveze vezane za određeni predmet obavi tokom nastave i neposredno nakon završetka nastave.
2. Prosječan broj predmeta u toku jednog semestra je 6 uz prosječno sedmično opterećenje od 25 kontakt sati (predavanja i vježbe). U ovaj broj ne ulaze opšti predmeti kao što su Sport i Engleski jezik.
3. Potrebno je nastojati da se završni ispit djelimično ili u potpunosti zamijeni kolokvijima, projektnim radovima ili seminarskim radovima tokom izvođenja nastave.
4. Vrednovanje opterećenja studenta izvršeno je prema ECTS sistemu. Ovo podrazumijeva da se sve nastavne obaveze tokom jednog semestra vrednuju sa 30 ECTS.
5. ECTS krediti se mogu dodjeljivati samo u punom iznosu (nakon izvršenih svih obaveza vezanih za određeni predmet).

1.3. Zajednički dio studija

Prve dvije godine studija zajedničke su za sve studente Mašinskog fakulteta. U sklopu zajedničkih osnova studenti dobijaju temeljna znanja iz fundamentalnih oblasti: matematika, fizika, mehanika, materijali, informatika, elektrotehnika i dr. Cilj ovakvog ustrojstva zajedničkog dijela studija je da se studentima pruže ona osnovna znanja koja ga osposobljavaju za samostalno učenje i ovladavanje specifičnim stručnim znanjima u bilo kojem segmentu struke, a time i za praćenje tehničkog razvoja i za uspješno djelovanje u struci tokom cijelog radnog vijeka.

Nakon zajedničke dvije godine studija, studenti se opredjeljuju za studij na pojedinim odsjecima.

1.4. Organizaciona šema fakulteta

Dekanat Fakulteta čine dekan, prodekan za nastavu i prodekan za naučno-istraživački rad. Nastavni i naučno-istraživački rad na fakultetu odvija se u okviru sljedećih katedri:

1. Katedra za matematiku i fiziku
Šef katedre: v. prof. dr. Rajfa Musemić
2. Katedra za mehaniku
Šef katedre: r. prof. dr. Vlatko Doleček
3. Katedra za mašinske konstrukcije
Šef katedre: r. prof. dr. Nedžad Repčić
4. Katedra za mašinski proizvodni inženjering
Šef katedre: r. prof. dr. Malik Kulenović
5. Katedra za industrijski inženjering i menadžment
Šef katedre: v. prof. dr. Mugdim Pašić
6. Katedra za energetiku
Šef katedre: r. prof. dr. Alija Lekić
7. Katedra za procesnu tehniku
Šef katedre: doc. dr. Šefko Šikalo
8. Katedra za tehnologiju drveta
Šef katedre: v. prof. dr. Izet Horman
9. Katedra za motore i vozila
Šef katedre: r. prof. dr. Ivan Filipović
10. Katedra za odbrambene tehnologije
Šef katedre: v. prof. dr. Berko Zečević.

2. OPIS STUDIJA I NASTAVNIH PROGRAMA

2.1. Struktura studija

Kako bi mogao pokriti široko područje disciplina, studij mašinstva grana se na smjerove u kojima se tokom studija postupno uvode specifične discipline pojedinih užih specijalnosti mašinske struke. Dodiplomski studij osposobljava studente za timski i samostalan rad u struci, ali daje i potrebna fundamentalna i stručna znanja za dalji nastavak studija.

Nakon završenih zajedničkih osnova (2 godine) studenti se mogu opredjeliti za studij na sljedećim odsjecima:

1. Odsjek za mašinski proizvodni inženjering – ME,
2. Odsjek za industrijski inženjering i menadžment – IEM,
3. Odsjek za energetiku, procesnu tehniku i okolinsko inženjerstvo EPO,
4. Odsjek za tehnologiju drveta – TD,
5. Odsjek za motore i vozila – MMV,
6. Odsjek za odbrambene tehnologije – OT i
7. Odsjek za mašinske konstrukcije – MK.

U okviru odsjeka za energetiku, procesnu tehniku i okolinsko inženjerstvo, studenti mogu, izborom odgovarajuće grupe predmeta, birati sljedeće smjerove:

- Energetika – E,
- Procesno inženjerstvo – PI,
- Klimatizacija grijanje i hlađenje – KGH i
- Okolinsko inženjerstvo – OI

Studij na trećoj godini koncipiran je tako da studentima daje nužnu širinu stručnog obrazovanja koje mu stjecanjem baccalaureata daje osnove za djelovanje u datom segmentu struke. Pri tome, izborom pojedinih grupa predmeta i slobodnih izbornih predmeta, studentima se omogućuje zadovoljavanje vlastitih sklonosti i interesa. Slobodni izborni predmeti, koji se biraju u šestom semestru, daju širinu struci jer se mogu birati izvan ponuđenih predmeta jednog odsjeka.

Sastavni dio nastavnog procesa su organizirane i planirane stručne ekskurzije prilikom kojih studenti posjećuju proizvodne pogone iz oblasti interesa odsjeka. Dodiplomski studij završava ispunjavanjem svih obaveza propisanih nastavnim planom. Više informacija o sadržaju pojedinih predmeta dostupno je na www.mef.unsa.ba.

2.2. Kratak opis studija po odsjecima

Odsjek za mašinski proizvodni inženjering – ME

Sposobnost industrijske proizvodnje je jedna od najvažnijih karakteristika nekog društva i jedan od pokazatelja njegovog stepena razvoja. Mašinski proizvodni inženjering obuhvata sve proizvodne tehnologije, kao i prateće oblasti kao što su: projektovanje tehnoloških procesa i sistema, konstrukcija alata i mašina, automatizacija i robotizacija proizvodnje, priprema i upravljanje proizvodnjom i dr. Nastavni sadržaji na trećoj godini studija daju osnovna znanja i vještine potrebne pri realizaciji pojedinih faza u projektovanja različitih tehnoloških procesa. U sklopu Odsjeka za mašinski proizvodni inženjering, nakon dodiplomskog studiju omogućuje se usmjerenje u oblasti proizvodnih tehnologija, mehatronike i obradnih sistema.

Odsjek za industrijsko inženjerstvo i menadžment – IEM

Na ovom odsjeku studentima se omogućuje sticanje osnovnih znanja iz područja: projektovanja proizvodnje, projektovanja industrijskih sistema, održavanja tehničkih sistema, menadžementa, upravljanja kvalitetom i dr. Studij koncipiran na ovaj način osposobljava studente za oblasti projektovanja sistema logistike, sistema kvaliteta, analize i unapređenja svih segmenata poslovnih, proizvodnih i drugih sistema.

Odsjek za energetiku, procesnu tehniku i okolinsko inženjerstvo – EPO

Na nivou dodiplomskog studija na ovom odsjeku studenti se osposobljavaju za timski i samostalan rad u oblastima energetike, termotehnike, procesne tehnike, klimatizacije, grijanja, hlađenja, te okolinskog inženjerstva. Nastavnim programima na trećoj godini studija produbljuju se fundamentalne discipline kao što su termodinamika, mehanika fluida, prenos toplote i automatske regulacije. Izborom odgovarajuće grupe predmeta studenti se usmjeravaju prema užim specijalističkim područjima termotehnike, procesne tehnike, klimatizacije ili okolinskog inženjerstva.

Odsjek za tehnologije drveta – TD

Odsjek za tehnologije drveta je začetnik naučno-istraživačkog rada iz oblasti drvne industrije na području BiH i šire. Na ovom odsjeku studenti se upoznaju sa oblastima mehaničke i toplotne tehnologije drveta, mašinama za obradu drveta,

modeliranjem procesa sušenja i parenja drveta, svojstvima lijepljenih i lameliranih elemenata, proračunom i dizajnom drvenih konstrukcija i dr. Također, studentima se daju znanja i iz oblasti projektovanja tehnoloških procesa za sve vrste drvenih proizvoda, te kontrole kvaliteta proizvoda u drvnjoj industriji.

Odsjek za motore i vozila – MMV

Na trećoj godini studija na Odsjeku za motore i vozila izučavaju se naučno-stručne discipline iz područja konstrukcije motora sus, energetskih procesa u sus motorima i eksploatacije motora i motornih vozila. Studenti se uz to uvode u oblasti razvoja savremenih sistema za ubrizgavanje goriva kod dizel-motora, stabilnosti i dinamike kretanja motornih vozila te analize kinematskih i dinamičkih parametara složenih sistema na motornim vozilima.

Odsjek za Odbrambene tehnologije – OT

Za potrebe vojne industrije na Mašinskom fakultetu u Sarajevu je 1978. godine osnovan Odsjek za namjensku proizvodnju, koji od 2000. godine egzistira pod nazivom Odsjek za odbrambene tehnologije. Danas je ovo jedina institucija u BiH koja se bavi oblastima mehanike leta projektila, pogona projektila, dizajnom, održavanjem i tehnologijama integracije municije. Također, na trećoj godini studija studenti imaju mogućnost steći znanja iz područja optoelektronike, konstrukcije i tehnologije optičkih instrumenata, te osnova oružja i pogonskih materija.

Odsjek za mašinske konstrukcije – MK

Odsjek za mašinske konstrukcije omogućuje sticanje teorijskih i praktičnih znanja potrebnih za detaljnu statičku i dinamičku analizu i sintezu mehaničkih konstrukcija, analizu naprezanja i dizajniranje pojedinih elemenata konstrukcije. Također, studentima se omogućuje da ovladaju znanjima iz oblasti metodičkog konstruisanja, primjene računara u konstruisanju i metodama proračuna. Uz to, studenti se upoznaju sa osnovama prenosnika i mehanizama, te transportnih sredstava.

3. AKADEMSKI KALENDAR za školsku 2006/07. godinu

<i>Naziv aktivnosti</i>	<i>Broj nedelja</i>	<i>Datum</i>
Trajanje i početak školske godine	52	18.09.2006.
Zimski semestar:	22	
Trajanje zimskog semestra	16	18.09.2006.- 05.01.2007.
Dopunska nastava i popravni ispiti	4	08.01.-02.02.2007.
Ovjera i upis ljetnog semestra (i zimski odmor)	2	05.02.-16.02.2007.
Ljetni semestar	30	
Trajanje ljetnog semestra	16	19.02.-08.06.2007.
Dopunska nastava i popravni ispiti	4	11.06.-06.07.2007.
Ljetni odmor i vannastavne fakultativne aktivnosti (ljetni univerziteti i sl.)	8	09.07.-31.08.2007.
Ovjera i upis zimskog semestra	2	03.09.-14.09.2007.
Završetak školske godine		14.09.2007. godine

Školska 2007/2008. godina počinje 18.09.2007. godine.

4. NASTAVNI PLANOVI

- **ZAJEDNIČKE OSNOVE**
- Odsjek za mašinski proizvodni inženjering – ME
- Odsjek za industrijsko inženjerstvo i menadžment – IEM
- Odsjek za energetiku, procesnu tehniku i okolinsko inženjerstvo EPO
smjerovi:
  - Energetika – E
  - Procesno inženjerstvo – PI
  - Klimatizacija, grijanje i hlađenje – KGH
  - Okolinsko inženjerstvo – OI
- Odsjek za tehnologiju drveta – TD
- Odsjek za motore i vozila – MMV
- Odsjek za odbrambene tehnologije – OT
- Odsjek za mašinske konstrukcije – MK

Zajedničke osnove

I godina

1. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
11010	Matematika I	4 + 3	10
11020	Statika	2 + 2	5
11030	Fizika I	2 + 2	5
11040	Materijali I	2 + 2	5
11050	Tehnologije obrade	2 + 1 + 1	5
11060	Hemija ¹	2 + 0 + 2	5
	Sport	2	
Ukupno		25	30

2. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
12010	Matematika II	3 + 3	7
12020	Elastostatika	3 + 2	6
12030	Fizika II	1 + 0 + 2	4
12040	Materijali II	1 + 0 + 2	4
12050	Tehnička dokumentacija i CAD	2 + 2 + 2	6
12060	Elektrotehnika	2 + 1	3
12070	Nauka o drvetu I ²	2 + 1 + 1	4
	Sport	2	
Ukupno		26	30

¹ Služaju studenti Odsjeka za tehnologiju drveta umjesto predmeta Tehnologije obrade.

² Služaju studenti Odsjeka za tehnologiju drveta umjesto predmeta Materijali II.

II godina

3. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
21010	Matematika III	3 + 3	7
21020	Kinematika	2 + 2	5
21030	Inženjerska termodinamika I	2 + 2	5
21040	Mašinski elementi I	2 + 2	5
21050	Programiranje	2 + 0 + 2	4
21060	Osnove mjerenja i obrade podataka	2 + 1 + 1	4
Ukupno		26	30

4. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
22010	Ekonomika i organizacija preduzeća	2 + 2	4
22020	Dinamika	3 + 2	6
22030	Mehanika fluida I	3 + 1 + 1	6
22040	Mašinski elementi II	2 + 2	6
22050	Numeričke metode u inženjerstvu	2 + 0 + 2	4
22060	Prenos toplote i mase I	2 + 1	4
	Engleski jezik	2	
Ukupno		25	30

Odsjek za MAŠINSKI PROIZVODNI INŽENJERING

5. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31011	Tehnologije obrade rezanjem I	3 + 1 + 1	6
31021	Pneumatika i hidraulika	2 + 1 + 1	5
31031	Obrada deformacijom I	2 + 2	4
31041	Tehnike spajanja I	2 + 1 + 1	5
31051	Proizvodna mjerna tehnika	2 + 0 + 2	5
	Izborni stručni predmeti		

Izborni stručni predmeti 5. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31012	Novi konstrukcioni materijali	2	3
31711	Metodika konstruisanja	2 + 2	5
31022	Deformacije i naprezanja	2 + 2	4
31131	Kontrola procesa i kvaliteta	4 + 2	7

6. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
32011	Automatizirani i robotizirani tehnološki procesi	3 + 1 + 1	6
32021	Mašine za obradu rezanjem	2 + 0 + 2	6
32031	Obrada deformacijom II	2 + 2	4
32041	Termička obrada	2 + 2	4
	Izborni predmeti		

Izborni stručni predmeti 6. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
32411	Konstrukcija motora	3 + 2	5
32012	Odabrana područja iz nekonvencionalnih obrada	2 + 1 + 1	5
32121	Menadžment	3 + 2	5
32022	Konstrukcija alata	1 + 2 + 1	4

Odsjek za INDUSTRIJSKI INŽENJERING I MENADŽEMENT

5. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31111	Tehnike inženjerske optimizacije I	4 + 2	7
31121	Industrijsko održavanje	4 + 2	7
31131	Kontrola procesa i kvaliteta	4 + 2	7
	Izborni stručni predmeti		

Izborni predmeti 5. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31011	Tehnologija obrade rezanjem I	3 + 1 + 1	6
31031	Obrada deformacijom I	2 + 2 + 0	4
31041	Tehnike spajanja I	2 + 1 + 1	5
31211	Osnove energetike	2 + 2	5

6. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
32111	Operacioni menadžment	4 + 2	7
32121	Menadžment	3 + 2	6
32011	Automatizirani i robotizirani tehnološki procesi	3 + 1 + 1	6
	Industrijska praksa	4	3
	Izborni predmeti		

Izborni predmeti 6. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
32112	Projektni menadžment	2 + 2	5
32122	Industrijski marketing	2 + 2	5
32721	Projektovanje pomoću računara	2 + 0 + 3	6

Odsjek za **ENERGETKU, PROCESNU TEHNIKU I OKOLINSKO
INŽENJERSTVO**

Smjer: Energetika

5. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31211	Osnove energetike	2 + 2	5
31221	Kotlovi i peći	2 + 2	5
31231	Automatska regulacija	2 + 2	5
31241	Pumpe, kompresori i ventilatori	2 + 2	4
31251	Toplotni aparati	2 + 2 + 1	6
	Izborni stručni predmeti		

Izborni stručni predmeti 5. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31212	Obnovljivi izvori energije	2 + 2	4
31222	Projektovanje T i HE postrojenja	2 + 2	4
31232	Hidromašine	2 + 2	5

6. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
32211	Energetsko procesna mjerenja I	2 + 1 + 1	5
32221	Termoenergetska postrojenja	2 + 2	5
32231	Uvod u toplotne turbomašine	3 + 2	6
32241	Hidroenergetska postrojenja	2 + 2	4
	Izborni predmeti		

Izborni stručni predmeti 6. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
	Stručni predmeti 6. semestra iz modula PI, KGH ili OI		

Smjer: Procesno inženjerstvo

5. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31261	Osnovi tehnoloških procesa i postrojenja I	2 + 2	5
31221	Kotlovi i peći	2 + 2	5
31231	Automatska regulacija	2 + 2	5
31241	Pumpe, kompresori, ventilatori	2 + 2	4
31251	Toplotni aparati	2 + 2 + 1	6
	Izborni stručni predmeti		

Izborni stručni predmeti 5. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31212	Obnovljivi izvori energije	2 + 2	4
31232	Projektovanje postrojenja u proc. tehnici	2 + 2	5

6. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
32211	Energetsko procesna mjerenja I	2 + 1 + 1	5
32251	Tehnika hlađenja I	2 + 2	4
32261	Difuzioni aparati I	3 + 2	6
32271	Mehaničke operacije I	2 + 2	5
	Izborni predmeti		

Izborni stručni predmeti 6. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
	Stručni predmeti 6. semestra iz modula Energetike, KGH ili OI		

Smjer: Klimatizacija, grijanje i hlađenje

5. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31271	Grijanje, ventilacija i klimatizacija	2 + 2	5
31221	Kotlovi i peći	2 + 2	5
31231	Automatska regulacija	2 + 2	5
31241	Pumpe, kompresori i ventilatori	2 + 2	5
31251	Toplotni aparati	2 + 2 + 1	5
	Izborni stručni predmeti		

Izborni stručni predmeti 5. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31212	Obnovljivi izvori energije	2 + 2	4
31242	Projektovanje postrojenja u KGH tehnici	2 + 2	4

6. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
32211	Energetsko procesna mjerenja I	2 + 1 + 1	5
32251	Tehnika hlađenja I	2 + 2	4
32281	Daljinski i distribuirani sistemi snabd. energ	3 + 2	5
31211	Osnove energetike	2 + 2	5
	Izborni predmeti		

Izborni stručni predmeti 6. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
	Stručni predmeti 6. semestra iz modula Energetike, PI ili OI		

Smjer: Okolinsko inženjerstvo

5. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31281	Upravljanje kvalitetom zraka	2 + 2	5
31221	Kotlovi i peći	2 + 2	5
31231	Automatska regulacija	2 + 2	5
31241	Pumpe, kompresori, ventilatori	2 + 2	4
31251	Toplotni aparati	2 + 2 + 1	6
	Izborni stručni predmeti		

Izborni stručni predmeti 5. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31212	Obnovljivi izvori energije	2 + 2	5
31232	Projektovanje postrojenja u proc. tehnici	2 + 2	5
31211	Osnove energetike	2 + 2	5

6. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
32211	Energetsko procesna mjerenja I	2 + 1 + 1	5
32301	Upravljanje otpadom	2 + 2	4
32311	Upravljanje vodama	2 + 2	5
32321	Zaštita okoline i zaštita prirode	3 + 2	6
	Izborni predmeti		

Izborni stručni predmeti 6. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
	Stručni predmeti 6. semestra iz modula Energetike, KGHI ili PI		

Odsjek za TEHNOLOGIJU DRVETA

5. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31411	Lijepljenje drveta	2 + 1	4
31421	Hidrotermička obrada drveta	3 + 1 + 1	6
31431	Mašine za obradu drveta	3 + 1 + 1	6
31441	Pilanska obrada drveta	2 + 1 + 1	4
31451	Furniri i furnirske ploče	3 + 0 + 2	6
	Izborni stručni predmeti		

Izborni stručni predmeti 5. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31412	Projektovanje tehnoloških procesa u drv. industr.	2 + 0 + 2	5
31422	Zaštita drveta	2 + 1 + 1	4
31432	Mašine i uređaji za unutrašnji transport	2 + 2	5

6. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
32411	Površinska obrada drveta	2 + 0 + 1	4
32421	Elementi konstruisanja	3 + 1 + 1	6
32431	Tehnologija proizvodnje namještaja	2 + 1 + 1	5
32441	Finalna obrada drveta	3 + 1 + 1	6
	Izborni predmeti		

Izborni stručni predmeti 6. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
32412	Priprema proizvodnje	3 + 0 + 2	5
32422	Ploče od usitnjenog drveta	3 + 0 + 2	5
32431	Osnove energetike	2 + 2	5

Odsjek za MOTORE I VOZILA

5. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31511	Motori SUS I	3 + 2	6
31521	Motori SUS II	2 + 2	6
31531	Oprema motora I	2 + 2	6
31541	Osnovi dinamike vozila	2 + 2	6
31551	Ispitivanje i eksploatacija vozila	3 + 2	4
	Izborni stručni predmeti		

Izborni stručni predmeti 5. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31512	Pogonske materije	3 + 1	4
31522	Propulzivni motori	2 + 2	4

6. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
32511	Konstrukcija motora	3 + 2	6
32521	Oprema motora II	2 + 2	6
32531	Motorna vozila	3 + 2	6
32541	Ispitivanje i eksploatacija motora	3 + 2	4
	Izborni predmeti		

Izborni stručni predmeti 6. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
32512	Tendencije u razvoju motora	2 + 1	4
32522	Tendencije u razvoju vozila	2 + 1	4
32291	Osnove energetike	2 + 2	4

Odsjek za ODBRAMBENE TEHNOLOGIJE

5. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31611	Municija	2 + 1 + 2	6
31621	Mehanika leta projektila	2 + 1 + 2	6
31631	Unutrašnja balistika topova	2 + 1 + 1	5
31641	Osnove oružja	2 + 1 + 1	4
31651	Tehnička optika	2 + 1 + 1	4
	Izborni stručni predmeti		

Izborni stručni predmeti 5. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31612	Uvod u eksplozive	2 + 1 + 1	5
31622	Tehnologije održavanja municije	2 + 1 + 1	5
31632	Optičke sprave	2 + 0 + 2	5

6. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
32611	Osnovi raketnog pogona	3 + 1 + 2	6
32621	Tehnologije proizvodnje municije	2 + 0 + 2	5
32631	Taktičke bojeve glave	2 + 1 + 1	5
	Završni rad		5
	Izborni predmeti		

Izborni stručni predmeti 6. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
32612	Tehnologije integracija municije	2 + 0 + 2	5
32622	Tehnologije balističkih mjerenja	2 + 1 + 1	5
32632	Dizajn optičkih instrumenata	2 + 1 + 1	5
32642	Tehnologija optičkih instrumenata	2 + 1 + 1	5

Odsjek za MAŠINSKE KONSTRUKCIJE

5. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31021	Pneumatika i hidraulika	2 + 1 + 1	5
31051	Proizvodna mjerna tehnika	2 + 0 + 2	5
31711	Metodika konstruisanja	2 + 2 + 0	5
31721	Prenosnici snage i kretanja	2 + 1 + 1	6
31731	Tehnologično oblikovanje	2 + 2	4
	Izborni stručni predmeti		

Izborni stručni predmeti 5. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
31011	Tehnologija obrade rezanjem I	2 + 1 + 1	6
31532	Uvod u konstrukciju vozila	3 + 1 + 0	5
31041	Tehnike spajanja I	2 + 1 + 1	5

6. Semestar			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
32721	Projektovanje pomoću računara	2 + 0 + 3	6
32731	Transportna sredstva	3 + 2 + 0	5
32022	Konstrukcija alata	1 + 2 + 1	4
	Industrijska praksa		5
	Izborni predmeti		

Izborni stručni predmeti 6. semestra			
Šifra	Naziv predmeta	Broj sati	ECTS
32021	Mašine za obradu rezanjem	2 + 0 + 2	6
32722	Liftovi i žičare	2 + 2 + 0	5
32041	Termička obrada	2 + 0 + 2	4
32511	Konstrukcija motora	3 + 2 + 0	5

5. PREGLED POKRIVENOSTI NASTAVE

R. br.	Šifra	Naziv predmeta	ECTS krediti	Nastavnik
1.	11010	Matematika I	10	Doc. dr. Aleksandra Kostić
2.	11020	Statika	5	V. prof. dr. A. Voloder
3.	11030	Fizika I	5	V. prof. dr. R. Musemić
4.	11040	Materijali I	5	R. prof. dr. O. Pašić
5.	11050	Tehnologije obrade	5	R. prof. dr. M. Kulenović
6.	11060	Hemija	5	Doc. dr. E. Turkušić
7.	12010	Matematika II	7	Doc. dr. A. Omerspahić
8.	12020	Elastostatika	6	V. prof. dr. D. Martinović
9.	12030	Fizika II	4	V. prof. dr. R. Musemić
10.	12040	Materijali II	4	R. prof. dr. O. Pašić
11.	12050	Tehnička dokumentacija i CAD	6	R. prof. dr. N. Repčić
12.	12060	Elektrotehnika	3	R. prof. dr. N. Behlilović
13.	12070	Nauka o drvetu I	4	V. prof. dr. S. Gurda
14.	21010	Matematika III	7	Doc. dr. A. Omerspahić
15.	21020	Kinematika	5	V. prof. dr. A. Voloder
16.	21030	Inženjerska termodinamika I	5	V. prof. dr. D. Martinović
17.	21040	Mašinski elementi I	5	R. prof. dr. N. Repčić
18.	21050	Programiranje	4	Doc. dr. S. A. Burak
19.	21060	Osnove mjerenja i obrade podataka	4	V. prof. dr. H. Bašić R. prof. dr. Stjepan Marić
20.	22010	Ekonomika i organizacija preduzeća	4	V. prof. dr. M. Pašić
21.	22020	Dinamika	6	R. prof. dr. V. Doleček
22.	22030	Mehanika fluida I	6	V. prof. dr. E. Džaferović R. prof. dr. Ismet Demirdžić
23.	22040	Mašinski elementi II	6	R. prof. dr. N. Repčić
24.	22050	Numeričke metode u inženjerstvu	4	V. prof. dr. I. Bijelonja R. prof. dr. Ismet Demirdžić
25.	22060	Prenos toplote i mase I	4	R. prof. dr. E. Ganić
26.	31011	Tehnologije obrade rezanjem I	6	R. prof. dr. M. Kulenović
27.	31021	Pneumatika i hidraulika	5	R. prof. dr. M. Đikić Doc. dr. M. Čohodar
28.	31031	Obrada deformacijom I	4	R. prof. dr. S. Hasanbegović
29.	31041	Tehnike spajanja I	5	R. prof. dr. O. Pašić
30.	31051	Proizvodna mjerna tehnika	5	R. prof. dr. N. Zaimović-Uzunović
31.	31012	Novi konstrukcioni materijali	3	R. prof. dr. O. Pašić
32.	31022	Deformacije i naprezanja	5	R. prof. dr. S. Hasanbegović
33.	32011	Automatiz. i robotizirani tehnološki procesi	6	R. prof. dr. V. Damić Doc. dr. M. Čohodar
34.	32021	Mašine za obradu rezanjem	6	R. prof. dr. M. Kulenović

35.	32031	Obrada deformacijom II	6	R. prof. dr. S. Hasanbegović
36.	32041	Termička obrada	4	R. prof. dr. O. Pašić
37.	32012	Odabrana područja iz nekonvenc. obrada	5	R. prof. dr. M. Kulenović
38.	32022	Konstrukcija alata	4	V. prof. dr. H. Bašić
39.	31111	Tehnike inženjerske optimizacije I	7	V. prof. dr. I. Bijelonja
40.	31121	Industrijsko održavanje	7	V. prof. dr. F. Veljović
41.	31131	Kontrola procesa i kvaliteta	7	V. prof. dr. R. Bajramović
42.	32111	Operacioni menadžment	7	V. prof. dr. M. Pašić
43.	32121	Menadžment	6	V. prof. dr. A. Šunje
44.	32112	Projektni menadžment	5	V. prof. dr. A. Šunje
45.	32122	Industrijski marketing	5	R. prof. dr. M. Čičić Doc. dr. N. Brkić
46.	31211	Osnove energetike	5	V. prof. dr. A. Knežević
47.	31221	Kotlovi i peći	5	V. prof. dr. I. Smajević
48.	31231	Automatska regulacija	5	V. prof. dr. M. Hebibović
49.	31241	Pumpe, kompresori i ventilatori	4	V. prof. dr. S. Delalić
50.	31251	Toplotni aparati	6	Doc. dr. Š. Šikalo
51.	31212	Obnovljivi izvori energije	4	V. prof. dr. A. Knežević Doc. dr. F. Begić
52.	31222	Projektovanje T i HE postrojenja	4	Doc. dr. F. Begić
53.	31232	Hidromašine	5	V. prof. dr. S. Delalić
54.	32211	Energetsko procesna mjerenja I	5	Doc. dr. Š. Šikalo
55.	32221	Termoenergetska postrojenja	5	V. prof. dr. R. Bajramović
56.	32231	Uvod u toplotne turbomašine	6	V. prof. dr. I. Smajević
57.	32241	Hidroenergetska postrojenja	4	V. prof. dr. E. Džaferović
58.	31261	Osnovi tehnoloških procesa i postroj. I	5	Doc. dr. Š. Šikalo
59.	31232	Projektov. postr. u proc. tehničari	5	V. prof. dr. R. Bajramović
60.	32251	Tehnika hladjenja I	4	R. prof. dr. O. Fabris
61.	32261	Difuzioni aparati I	6	Doc. dr. Š. Šikalo
62.	32271	Mehaničke operacije I	5	V. prof. dr. E. Džaferović
63.	31271	Grijanje, ventilacija i klimatizacija	5	R. prof. dr. O. Fabris
64.	31242	Projekt. postrojenja u KGH tehničari	4	R. prof. dr. O. Fabris
65.	32281	Daljinski i distrib. sist. snabd. energ	5	V. prof. dr. R. Bajramović
66.	31281	Upravljanje kvalitetom zraka	5	V. prof. dr. A. Knežević
67.	32301	Upravljanje otpadom	4	V. prof. dr. A. Knežević
68.	32311	Upravljanje vodama	5	V. prof. dr. A. Knežević
69.	32321	Zaštita okoline i zaštita prirode	6	V. prof. dr. A. Knežević
70.	31411	Lijepljenje drveta	4	Doc. dr. E. Turkušić
71.	31421	Hidrotermička obrada drveta	6	V. prof. dr. I. Horman
72.	31431	Mašine za obradu drveta	6	V. prof. dr. I. Horman
73.	31441	Pilanska obrada drveta	4	Doc. dr. Š. Šorn
74.	31451	Furniri i furnirske ploče	6	Doc. dr. Š. Šorn
75.	31412	Projekt. tehnoloških procesa u drv. ind.	5	V. prof. dr. I. Horman
76.	31422	Zaštita drveta	4	Doc. dr. M. Dautbašić
77.	31432	Mašine i uređaji za unutr. transport	5	R. prof. dr. N. Repčić
78.	32411	Površinska obrada drveta	4	Doc. dr. E. Turkušić

79.	32421	Elementi konstruisanja	6	V. prof. dr. O. Salah
80.	32431	Tehnologija proizvodnje namještaja	5	V. prof. dr. O. Salah
81.	32441	Finalna obrada drveta	6	V. prof. dr. I. Horman
82.	32412	Priprema proizvodnje	5	Doc. dr. Š. Šorn
83.	32422	Ploče od usitnjenog drveta	5	Doc. dr. Š. Šorn
84.	31511	Motori SUS I	6	R. prof. dr. T. Stojičić
85.	31521	Motori SUS II	6	R. prof. dr. I. Filipović
86.	31531	Oprema motora I	6	R. prof. dr. I. Filipović
87.	31541	Osnovi dinamike vozila	6	R. prof. dr. B. Nikolić
88.	31551	Ispitivanje i eksploatacija vozila	4	R. prof. dr. T. Stojičić
89.	31512	Pogonske materije	4	R. prof. dr. T. Stojičić
90.	31522	Propulzivni motori	4	R. prof. dr. T. Stojičić
91.	32511	Konstrukcija motora	6	R. prof. dr. I. Filipović
92.	32521	Oprema motora II	6	R. prof. dr. T. Stojičić
93.	32531	Motorna vozila	6	R. prof. dr. B. Nikolić
94.	32541	Ispitivanje i eksploatacija motora	4	R. prof. dr. T. Stojičić
95.	32512	Tendencije u razvoju motora	4	R. prof. dr. I. Filipović
96.	32522	Tendencije u razvoju vozila	4	R. prof. dr. B. Nikolić
97.	31611	Municija	6	V. prof. dr. B. Zečević
98.	31621	Mehanika leta projektila	6	R. prof. dr. S. Janković
99.	31631	Unutrašnja balistika topova	5	Doc. dr. M. Sučeska
100.	31641	Osnove oružja	4	V. prof. dr. B. Zečević
101.	31651	Tehnička optika	4	R. prof. dr. S. Marić
102.	31612	Uvod u eksplozive	5	V. prof. dr. Emira Kahrović
103.	31622	Tehnologije održavanja municije	5	V. prof. dr. B. Zečević
104.	31632	Optičke sprave	5	R. prof. dr. S. Marić
105.	32611	Osnovi raketnog pogona	6	V. prof. dr. B. Zečević
106.	32621	Tehnologije proizvodnje municije	5	R. prof. dr. M. Kulenović V. prof. dr. B. Zečević
107.	32631	Taktičke bojeve glave	5	V. prof. dr. B. Zečević
108.	32612	Tehnologije integracija municije	5	V. prof. dr. B. Zečević
109.	32622	Tehnologije balističkih mjerenja	5	V. prof. dr. B. Zečević
110.	32632	Dizajn optičkih instrumenata	5	V. prof. dr. R. Musemić
111.	32642	Tehnologija optičkih instrumenata	5	R. prof. dr. S. Marić
112.	31711	Metodika konstruisanja	5	R. prof. dr. N. Repčić
113.	31721	Prenosnici snage i kretanja	6	Doc. dr. A. Muminović
114.	31731	Tehnologično oblikovanje	4	Doc. dr. A. Muminović
115.	32721	Projektovanje pomoću računara	6	Doc. dr. A. Muminović R. prof. dr. N. Repčić
116.	32731	Transportna sredstva	5	R. prof. dr. N. Repčić
117.	31532	Uvod u konstrukciju vozila	5	R. prof. dr. B. Nikolić
118.	32722	Liftovi i žičare	5	R. prof. dr. N. Repčić

PRILOZI

Univerzitet u Sarajevu
S e n a t
PRAVILNIK
o polaganju ispita
na visokoškolskim ustanovama
Univerziteta u Sarajevu
za studente koji studiraju u skladu sa Bolonjskim procesom
Septembar 2006. godine

Na osnovu člana 27. Zakona o ustanovama ("Službeni list R BiH", broj: 6/92, 8/93 i 13/94), člana 87. stav 5. Zakona o visokom obrazovanju ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 17/99, 14/00, 15/01, 13/02, 12/03, 15/03, 13/04, 31/04 i 22/05) i člana 53 e. stav 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo" br: 23/06)), a u skladu sa odredbama člana 162. Pravila Univerziteta u Sarajevu, Upravni odbor Univerziteta u Sarajevu, na prijedlog Senata Univerziteta u Sarajevu, je na 10. sjednici održanoj 25.09.2006. godine, d o n i o

PRAVILNIK
O POLAGANJU ISPITA
na visokoškolskim ustanovama
Univerziteta u Sarajevu
za studente koji studiraju u skladu sa Bolonjskim procesom

Član 1.

Ovim pravilnikom bliže se uređuje postupak ispitivanja i ocjenjivanja, rokovi i termini polaganja ispita za prvi ciklus studija koji vodi do zvanja završenog dodiplomskog studija (the degree of Bachelor) ili ekvivalenta (u daljem tekstu: dodiplomski studij) na Univerzitetu u Sarajevu (u daljem tekstu: Univerzitet). Dodiplomski studij za sticanje diplome traje tri odnosno četiri godine, a vrednuje se sa 180 odnosno 240 (E)CTS studijskih bodova ((E)CTS studijski bodovi odgovaraju kriterijima Evropskog sistema prijenosa kredita – European Credit Transfer System – ECTS).

Član 2.

Uspjeh studenata na ispitu i drugim provjerama znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom uporedivim sa (E)CTS sistemom kako slijedi :

- 10 (A) – (izuzetan uspjeh sa neznatnim greškama), nosi 95-100 bodova,
- 9 (B) – (iznad prosjeka, sa ponekom greškom), nosi 85-94 bodova,
- 8 (C) – (prosječan, sa primjetnim greškama), nosi 75-84 bodova,
- 7 (D) – (općenito dobar, ali sa značajnijim nedostacima), nosi 65-74 bodova,
- 6 (E) – (zadovoljava minimalne kriterije), nosi 60-64 bodova,
- 5 (F, FX) – (ne zadovoljava minimalne kriterije i potrebno je znatno više rada), ispod 60 bodova.

U slučaju da nijedan student ne postigne 95 bodova, što predstavlja minimum za ocjenu 10, skala iz prethodnog stava može se korigirati prema najboljem postignutom uspjehu na prvom ispitnom roku.

Član 3.

Rad studenata se prati i ocjenjuje kontinuirano u toku jednog semestra.

Ocjenjivanje se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena.

U strukturi ukupnog broja bodova najmanje 50% bodova mora biti predviđeno za aktivnosti i provjere znanja u toku semestra.

Završni ispit se u strukturi ocjenjivanja može vrednovati sa najviše 50% bodova. Visokoškolska ustanova je obavezna u svakom semestru organizirati za vanredene studente i studente studija učenjem na daljinu nastavu „u učionici“ po pravilu prve, osme i petnaeste nedjelje svakog semestra, a što se detaljnije regulira pravilima studija svake visokoškolske ustanove.

Vanredeni studenti i studenti studija učenjem na daljinu obavezni su prisustvovati oblicima provjere znanja kako je predviđeno silabusima predmeta na svakoj visokoškolskoj ustanovi, koje se, po pravilu obavljaju u toku onih radnih nedjelja u kojima se organizira nastava za ove studente, a što se detaljnije regulira pravilima studija svake visokoškolske ustanove.

Član 4.

Oblici provjere znanja mogu biti pismeni, usmeni i praktični. Provjera znanja je po pravilu pismena.

Ispit može biti pismeni, usmeni i praktični.

Pismena provjera se po pravilu vrši putem testa ili pismenog rada.

Način ispitivanja određuje matična katedra ili nastavnik.

Ispit i svi oblici provjere znanja su javni.

Ispiti iz umjetničkih predmeta polažu se po pravilu komisijski.

Rezultati pismenih ispita se čuvaju do 1. novembra sljedeće školske godine.

Član 5.

Studij I stepena se završava polaganjem svih ispita i/ili izradom završnog rada u skladu sa studijskim programom.

Član 6.

Završni ispit se obavlja u toku posljednje sedmice nastave ili u prvoj sedmici nakon završene nastave. Studenti koji ne polože ispit (ne zadovolje) u regularnom (redovnom) roku mogu polagati popravni ispit iz predmeta koji nisu položili na kraju jednog semestra. Između regularnog (prvog) i popravnog ispitnog roka nastavnici i saradnici će konsultacijama, a po potrebi i dopunskom nastavom pomoći studentima da se pripreme za popravni ispit.

Član 7.

Studenti koji u prvoj godini ostvare najmanje 54 (E)CTS studijskih bodova mogu upisati drugu godinu studija.

Treću, odnosno četvrtu godinu studija mogu upisati samo studenti koji su položili sve ispite iz prethodne dvije odnosno tri godine studija, odnosno samo studenti koji su ostvarili najmanje 120, odnosno 180 (E)CTS studijskih bodova.

Petu godinu studija mogu upisati samo studenti koji su položili sve ispite iz prethodnih godina studija, odnosno samo studenti koji su ostvarili najmanje 240 (E)CTS studijskih bodova.

Prilikom svakog ponovnog upisa predmeta (kojeg student ponavlja) student je dužan uplatiti odgovarajuću naknadu čiju visinu, svojom odlukom, utvrđuje Senat Univerziteta.

Član 8.

Student koji nije zadovoljan postignutom ocjenom može u roku od 24 sata nakon saopćenja ocjene pismeno tražiti da se ispit ponovi pred komisijom. Zahtjev za ponavljanje ispita mora biti obrazložen.

Dekan imenuje predsjednika i dva člana komisije u roku od 24 sata od primitka zahtjeva, ako ocijeni da je zahtjev opravdan, s tim da jedan član komisije mora biti iz drugog nastavnog predmeta, a ispitivač s čijom ocjenom student nije bio zadovoljan ne može biti predsjednik komisije.

Dekan određuje vrijeme polaganja ispita u roku od tri dana nakon podnošenja zahtjeva studenta.

Pismeni ispit ili pismeni dio ispita neće se ponoviti pred komisijom, već će ga komisija ponovno ocijeniti. Komisija će ocijeniti i sve radove koje je student radio u toku nastave i vježbi.

Komisija može donijeti ocjenu na bazi samo pismenog ispita i rada u toku nastave i vježbi ili obaviti i usmeni dio ispita.

Komisija donosi odluku većinom glasova.

Na odluku komisije može se izjaviti žalba rektoru Univerziteta.

Student može tražiti komisijski ispit iz najviše dva predmeta na kraju jednog semestra.

Član 9.

Rokovi i termini polaganja ispita za dodiplomski studij na Univerzitetu u Sarajevu, u toku školske godine, su:

<i>Rok za polaganje ispita u toku školske godine</i>	<i>Termin za polaganje ispita u toku školske godine</i>
U zimskom semestru:	
Ispitivanje i ocjenjivanje se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku trajanja čitavog zimskog semestra	od 1-15. nedjelje
Završni ispit	16. nedjelja
Dopunska nastava i popravni ispiti	od 17-20. nedjelje
U ljetnom semestru:	
Ispitivanje i ocjenjivanje se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku trajanja čitavog ljetnog semestra	od 1-15. nedjelje
Završni ispit	16. nedjelja
Dopunska nastava i popravni ispiti	od 17-20. nedjelje
Mogućnost organizovanja dopunske-dodatne (kondenzovane) nastave (ljetna škola, ljetni univerzitet i sl.) uključujući i oblike provjere znanja	od 21-28. nedjelje

Član 10.

Ovaj pravilnik se primjenjuje za studente koji studiraju u skladu sa Bolonjskim procesom, a počev od generacije studenata upisanih u prvu godinu studija na visokoškolske ustanove Univerziteta u Sarajevu u školskoj 2005/2006. godini.

Član 11.

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom donošenja.

Sarajevo, 25.09.2006.

RIJEČNIK BOLONJSKIH TERMINA

Ovaj riječnik sa kratkim objašnjenjima pojmova koji prate bolonjski proces i ECTS je u skladu s definicijama korištenim u Lisabonskoj konvenciji o priznavanju kvalifikacija i Bolonjskoj deklaraciji.

- **ACADEMIC RECOGNITION** (akademsko priznavanje) odnosi se na priznavanje kolegija, kvalifikacija ili diploma izdatih od strane jedne (domaće ili strane) visokoškolske ustanove i priznate od druge ustanove. Obično je to osnova za pristup daljnjem novom studiju na drugoj instituciji (kumulativno priznavanje) ili kao priznavanje u svrhu izbjegavanja ponovnog studiranja već poznatih elemenata studija (priznavanje naprednog studija).
- **ACCESS TO HIGHER EDUCATION** (pristup visokom obrazovanju) odnosi se na pravo kvalificiranih kandidata da apliciraju i budu uzeti u razmatranje za upis na viši stepen obrazovanja. Pristup se razlikuje od upisa, pošto kandidat zaista aktivno sudjeluje u programu visokog obrazovanja.
- **ACCREDITATION** (akreditacija) je postupak u kojem jedna visokoobrazovna ustanova dobija pravo od jednog drugog nadležnog autoriteta da podijeli, i/ili da prizna, svjedodžanstva i kvalifikacije. To pravo može dati država, državna agencija, ili neka druga domaća ili inostrana visokoškolska ustanova.
- **ADMISSION** (prihvat) aktivnost ili sistem koji omogućava kvalificiranom aplikantu da prati studije na željenoj instituciji i na željenom programu.
- **ASSESSMENT** (procjena) odnosi se na postupak utvrđivanja obrazovnog kvaliteta visokoškolske ustanove ili programa. (pismena ocjena vanjskih kvalifikacija od strane kompetentnog autoriteta - auditora). Ovaj izraz, također, se odnosi i na procjenu studentske sposobnosti i vještina unutar studijskog programa.
- **AWARD** (priznanje) koristi se sinonimno i kao kvalifikacija. Označava stvarno priznati naslov kvalifikacije podijeljene ili dobijene.
- **BACHELOR** (prvi univerzitetski stepen), predstavlja 3-4 godine redovnog studija (180-240 ECTS kredita). Prihvaćen je kako na univerzitetima tako i na profesionalno usmjerenim visokoškolskim institucijama.
- **COE**, Council of Europe, Vijeće Evrope.
- **COMPETENT RECOGNITION AUTHORITY** (kompetentan autoritet za priznavanje) je službeno tijelo, ustanova ili osoba s ovlaštenjima da donosi pravovaljane i obavezujuće odluke o priznavanju stranih kvalifikacija.
- **COORDINATOR** (koordinador) uloga univerzitetskog koordinadora sastoji se u osiguranju provođenja ECTS principa i mehanizama. Brine se o proceduri akademskog priznavanja kolegija položenih na partnerskom univerzitetu i pomaže u razumijevanju i ostalih dokumenata.
- **COURSE** (kolegij, kurs, nastavni predmet) dio nastavnog programa koji je obično samostalan i ocjenjivan odvojeno. Potpuni program studija je normalno sastavljen od mnoštva nastavnih predmeta tj. kurseva.

- **CREDENTIAL** (svjedočanstvo) dodijeljeno priznanje, diploma ili kvalifikacija.
- **CREDIT EVALUATOR** (povjerenstvo za priznavanje stranih diploma) osoba ili povjerenstvo koje prosudjuje priznavanje stranih kvalifikacija.
- **CREDIT** (bod) Koeficijent opterećenja studenta je ključni element ECTS-a, koji omogućava mjerenje rezultata učenja postignutih u predviđenom vremenu na datom nivou kvaliteta. Predstavlja kvantitativno mjerilo ukupno uloženog rada studenta u savladivanju predviđenog gradiva, a dodjeljuje se studentu nakon uspješnog okončanja određenog programa.
- **CURRICULUM** (nastavni plan) to je nastavni plan koji detaljno prikazuje šta student treba znati, kako treba to savladati, kakva je uloga nastavnika, kao i kontekst u kome se učenje odvija.
- **DIPLOMA** se odnosi na bilo kakvu formalno podijeljenu kvalifikaciju, svjedočanstvo ili priznanje.
- **DIPLOMA SUPPLEMENT** (dopuna diplome) opis studija kojeg je uspješno završio vlasnik kvalifikacije, uključujući bitne informacije o njenoj prirodi, nivou i primjeni.
- **DOUBLE DEGREE** (dvostruka diploma) predstavlja dvije ili više diploma koje su izdale dvije ili više visokoškolskih institucija za isti studij, na neki način razvijen odvojeno i implementiran u svakoj partnerskoj instituciji visokog obrazovanja.
- **EC European Commission**, Evropsko povjerenstvo.
- **ECTS** (Evropski sistem prenosa bodova) osmišljen je kao jedinstven sistem koji omogućava lakšu prepoznatljivost i poredenje različitih obrazovnih programa na univerzitetima i drugim obrazovnim institucijama širom Europe. Primjena sistema ECTS-a doprinosi pokretljivosti studenata, nastavnog osoblja i istraživača u evropskom prostoru visokog obrazovanja - EHEA. Također, omogućuje akumulaciju i prenos bodova, te međunarodno priznavanje perioda studija obavljenog u inostranstvu.
- **EHEA** (European Higher Education Area), evropski prostor visokog obrazovanja.
- **ENIC** (European National Information Centre on Academic Recognition and Mobility, Council of Europe/UNESCO), Evropski informacijski centar za akademsko priznavanje i pokretljivost (Vijeće Evrope/UNESCO).
- **ERA** (European research area), Evropski istraživački prostor.
- **ERASMUS** (SOCRATES/ERASMUS) je program Evropske unije u oblasti visokog obrazovanja koji potpomaže mobilnost studenata.
- **EVALUATION** (evaluacija) je sistematska i kritička analiza kvaliteta predmeta evaluacije. Glavne svrhe evaluacije su odgovornost prema institucijama od kojih se očekuje finansiranje, i poboljšanje rada.
- **FAIR RECOGNITION** (pošteno priznavanje), princip da postupak priznavanja treba biti transparentan, koherentan i pouzdan. Ne treba tražiti tačnu jednakovrijednost u smislu identičnosti studija, nego radije "prihvatljivost" kvaliteta i kvantiteta proučavanih tema u okviru položenih kurseva.
- **FRANCHISE** (franšiza, povlastica) situacija u kojoj jedna ustanova daje pristanak drugoj ustanovi (nacionalnoj ili međunarodnoj) da izdaje odobreni program sve dok zadržava opštu kontrolu nad sadržajem programa, izvođenjem, ocjenjivanjem i održavanjem kvaliteta.
- **FIELD OF STUDY** (područje studija) glavne discipline ili tematsko područje kvalifikacije.

- **HIGHER EDUCATION** (visokoškolsko obrazovanje) svi tipovi predmeta, ili skupovi predmeta (programi), auditorne i laboratorijske vježbe i/ili vježbe sa istraživanjem na nivou višem od srednjoškolskog, koji su priznati od strane ovlaštenih ustanova da predstavljaju njihov visokoškolski sistem.
- **HIGHER EDUCATION INSTITUTION** (ustanova visokoškolskog obrazovanja) priznata javna ustanova koja pruža visoko obrazovanje.
- **INFORMATION PACKAGE** (Infomacioni paket), predstavlja vodič kroz program studiranja kao i pravila studija na nekoj visokoškolskoj ustanovi, koji daje kompletnu informaciju o obrazovnim profilima, kursevima (obaveznim i izbornim), kao i o sistemu studiranja. Mora obavezno sadržavati opis sadržaja svakog kursa, procjenu opterećenja da se savlada (izraženog preko ECTS kredita), kao i detalje o načinu polaganja i metodologiji ocjenjivanja savladanog znanja i/ili vještine u okviru datog kursa.
- Istovremeno, ovaj vodič treba obezbjediti zainteresiranim studentima kao i nastavnom osoblju osnovne informacije o samoj instituciji, uslovima života (smještaj, osiguranje, zdravstvena zaštita, itd), kao i druge aktivnosti na univerzitetu, fakultetu i njegovim Odsjecima.
- **ISCED** (International Standard Classification of Education UNESCO), Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja.
- **LEARNING OUTCOMES** (rezultati učenja), specifične intelektualne i praktične vještine usvojene i testirane uspješnim obavljanjem jedinice, predmeta ili cijelog studijskog programa.
- **LEARNING AGREEMENT** (Ugovor o studiranju), je ugovor o studiranju na nekoj od visokoškolskih ustanova u inostranstvu, koji definiira program studiranja za svakog studenta. i ovjeravaju ga: student, matična institucija kao i institucija domaćin studentu za ugovoreni obim i sadržaj studija. Pomoću ovog ugovora se obezbjeđuje priznavanje realiziranog program studija kojeg ostvaru student kod institucije domaćina, od strane njegove matične institucije.
- Najčešće se zaključuje preliminarni ugovor, koji se kasnije može promijeniti saglasnošću sve tri ugovorene strane.
- **LEVEL** (nivo), mjesto kvalifikacije u sistemu visokoškolskog obrazovanja. Normalno, postoji nacionalna hijerarhija kvalifikacija. Broj nivoa visokoškolskih kvalifikacija varira među zemljama i/ili vrstama visokog obrazovanja.
- **LEVEL INDICATORS** (pokazatelji nivoa), mogu ići od bilo kakve općenite informacije o ulozi kvalifikacije do krajnje detaljizirane specifične izjave o prirodi, vještinama i kompetencijama pridruženim uspješno završenom dijelu ili cijeloj kvalifikaciji.
- **LISBON RECOGNITION CONVENTION** (Lisabonska konvencija o priznavanju), odnosi se na Konvenciju o priznavanju kvalifikacija visokoškolskog obrazovanja u evropskoj regiji prihvaćenoj u Lisabonu 1997. od strane Vijeća Europe/UNESCO.
- **MAGNA CHARTA UNIVERSITATUM** (Velika povelja univerziteta), povelja koju su usvojili rektori evropskih univerziteta tokom proslave 900. godišnjice Univerziteta u Bolonji. Potpisana je 18.09.1989.
- **MOBILITY** (mobilnost) je najmoćnija mašina promjena i poboljšanja visokog obrazovanja u Evropi (Bolonjska deklaracija).
- **MODULE** (modul) samostalan i koherentan blok učenja. To je dio modularnog studijskog programa gdje se nastavni program dijeli u niz segmenata slične veličine.

- **NARIC** - National Academic Recognition Information Centre (European Union and European Economic Area), Nacionalni informacijski centar za akademsko priznavanje. Neki NARIC uredi su ovlašteni za stručno priznavanje.
- **PARCHMENT** (dokument), originalno svjedočanstvo.
- **PREREQUISITES** (preduvjeti), bilo koji predhodni uvjeti koji moraju biti ispunjeni ili položeni specifični predmeti prije pristupanja drugom programu ili dijelu programa.
- **PROFESSIONAL RECOGNITION** (stručno priznavanje), odnosi se na pravo na rad i stručni status odobren nosiocu kvalifikacije. U Evropskoj Uniji priznavanje za stručne svrhe definisano je kao zakonski akt putem kojeg kompetentni autoritet u zemlji članici priznaje da kvalifikacija koju je aplikant dobio u drugoj zemlji članici je legalna i regulirana.
- **PROGRAMME OF STUDY** (studijski program) je skup predmeta, čije različite komponente upotpunjuju i izgrađuju jedan drugoga da bi studentu pružili kvalifikaciju visokoškolskog obrazovanja. "Program" također označava akademska područja studija i zahtjeve koji kolektivno definišu kvalifikaciju.
- **QUALIFICATION** (kvalifikacija, svjedočanstvo) visokoškolska kvalifikacija: bilo koji "stepen", "diploma", "titula", "naslov" ili druga "potvrda" izdata od strane kompetentnog autoriteta koja označava uspješan završetak visokoškolskog obrazovnog programa.
- **QUALITY ASSURANCE** (osiguranje kvaliteta), odnosi se na unutrašnje i vanjske postupke pomoću kojih se održava akademski nivo obrazovanja.
- **RECOGNITION** (priznavanje), formalna potvrda vrijednosti strane obrazovne kvalifikacije, od strane kompetentnog autoriteta, u odnosu na pristup obrazovanju i/ili zaposlenju. Procjena individualnih kvalifikacija. Takva procjena može biti bilo koja vrsta izjave o vrijednosti strane kvalifikacije. Priznanje se odnosi na formalnu izjavu kompetentnog autoriteta za priznavanje u kojoj se potvrđuje vrijednost razmatrane kvalifikacije i u kojoj se naznačuju posljedice tog priznavanja za nosioca kvalifikacije. Priznavanje se također može odnositi na vjerodostojnost visokoškolske ustanove od strane drugog autoriteta.
- **REGULATED PROFESSION** (regulirana struka), odnosi se na struke čija je praksa regulirana na neki način zakonom ili administrativnim pravilima. Data profesija može biti regulirana u jednoj zemlji, dok nije u drugoj.
- **SUPPLEMENT** kratica koja se koristi za pojam dopune diplome.
- **TRANSCRIPT OF RECORDS** (prepis ocjena), službeni zapis koji pokazuje napredak i dostignuća studenta ili prekid studija. Mnogi obrazovni sistemi, bazirani na bodovima, upotrebljavaju detaljan prepis ocjena koji pokazuje bodove i ocjene za upisane predmete (npr. ECTS prepis ocjena).
- **UNESCO/CEPES** - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation/European Higher Education Section, Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu/Sekcija za evropsko visoko obrazovanje.
- **VALIDATION** (pravovaljanost), postupak u kojem priznata ustanova koja izdaje svjedočanstvo, ocjenjuje da program studija koji vodi do kvalifikacije je odgovarajućeg kvaliteta i standarda. To može biti njezin vlastiti program ili neke njoj podređene ustanove (vidjeti FRANCHISE).